

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion Humanistinen tiedekunta		Laitos – Institution Klassillisen filologian laitos	
Tekijä – Författare Matias Buchholz			
Työn nimi – Arbetets titel Roomalaista oikeutta kreikaksi 500-luvun Palestiinassa: eräitä lakitermejä papyruksessa P. Petra inv. 83			
Oppiaine – Läroämne Kreikan kieli ja kirjallisuus			
Työn laji – Arbetets art Pro gradu –tutkielma	Aika – Datum 5.4.2004	Sivumäärä – Sidoantal 109 s.	
Tiivistelmä – Referat <p>Tutkimuksen tarkoituksena on analysoida eräitä lakitermejä, jotka esiintyvät papyruksessa P. Petra inv. 83. Kyseinen dokumentti, joka sisältää sopimuksen kahden naapuruksen välisen kiistan lopettamiseksi, ajoittuu todennäköisesti vuodelle 574 jKr. ja se kuuluu Jordanian Petrasta vuonna 1993 löydettyyn hiiltyneeseen papyrusarkistoon. Papyrus on tällä hetkellä vielä julkaisematon, ja tämä työ on osa siihen liittyvää perustutkimusta, jonka tarkoituksena on toisaalta selittää tekstin itsensä sisältö, toisaalta arvioida sen antaman informaation merkitystä laajemmassa historiallisessa kontekstissa.</p> <p>Papyrus on kirjoitettu kreikaksi, Bysantin eli Itä-Rooman valtakunnan virallisella kielellä, mutta itse lakitermeistä suurin osa liittyy alun perin latinan kielellä luotuun roomalaiseen oikeuteen. Paikallinen väestö puolestaan oli seemiläistä alkuperää, jolla ei ainoastaan ollut oma kieli, vaan jolla oli ollut ennen valtakuntaan liittämistä omat oikeustraditionsakin. Niinpä papyruksessa esiintyvien termien tutkimuksen kautta nousevat esille monenlaiset laajemmatkin kysymyksenasettelut.</p> <p>Lakitermejä analysoidaan pääasiassa kolmesta näkökulmasta. Ensimmäisenä pyrkimyksenä on selvittää niiden tarkka merkitys asiayhteydessään, joka papyruksen fragmentaarisuuden vuoksi ei ole etukäteen selvä, ja siten edistää tekstissä puheena olevien asianhaarojen ymmärtämistä. Toiseksi termien käyttöä koskevat tulokset suhteutetaan yleiseen oikeushistoriaan ja pyritään arvioimaan niiden merkitystä Petrassa käytössä olleen oikeusjärjestelmän kannalta. Kolmas näkökulma on kielitieteellinen, sillä termien käyttö papyruksessa on nähtävä osana laajempaa kehitystä, jossa roomalaisen oikeuden vähittäinen muuttuminen bysanttilaiseksi johti kielten vaihtumiseen ja koko juridisen käsitteistön siirtymiseen latinasta kreikkaan. Siksi tässä työssä käytetään itse papyruksen analyysin lisäksi laajaa vertailumateriaalia, joka koostuu ennen kaikkea roomalaisesta ja bysanttilaisesta lakikirjallisuudesta sekä dokumentaarisesta lähdeaineistosta, etenkin egyptiläisistä papyruksista.</p> <p>Niin tässä papyruksessa kuin muissakin kreikankielisissä lähteissä esiintyvät roomalaiseen oikeuteen liittyvät termit voidaan jaotella suoriin lainoihin, käännöslainoihin sekä komparaatilainoihin. Jälkimmäisillä tarkoitetaan kreikan kielessä jo aiemmin käytössä olleita termejä, jotka eivät sananmukaisesti merkitykseltään vastaa latinalaisia, mutta joita alettiin käyttää jonkin latinalaisen termin vastineina. Tutkimus tekee selväksi, että olipa kyse mistä lainakategoriasta tahansa, lakitermien siirtyessä kielestä toiseen tapahtui yleensä semanttisia muutoksia eikä termejä aina käytetty samalla tavalla kuin alkukielessä. Merkityskenttä saattoi esimerkiksi supistua taikka laajentua tai sanalle saattoi kehittyä lainautumisen jälkeen täysin uusiakin merkityksiä.</p> <p>Oikeushistorian suhteen on huomioitava ero virallisten säännösten ja provinseissa noudatettujen käytäntöjen välillä. Kaiken kaikkiaan Petra näyttää kuitenkin olleen kiinteä osa Bysantin valtakuntaa, jonka lakeja ainakin pääpiirteissään noudatettiin. Kaikkien termien käytötavat eivät tosin ole johdettavissa suoraan virallisiin lakikorpuksiin, mutta ne eivät myöskään sodi niitä vastaan. Roomalaisen oikeuden tuntemus näyttää olleen Petrassa jopa parempaa kuin esimerkiksi Egyptissä.</p> <p>Mitä tulee papyruksessa puheena oleviin konkreettisiin asianhaaroihin, termien merkityksen ymmärtäminen selvittää joidenkin aspektien pääpiirteitä, kun taas yksityskohdat jäävät tekstin fragmentaarisuuden takia useimmiten epäselviksi.</p>			
Avainsanat – Nyckelord papyrologia, Petra, roomalainen oikeus, terminologia, kreikan kieli, latinan kieli, lainasanat			
Säilytyspaikka – Förvaringställe			
Muita tietoja			